

1927 Lånkbygg bygger broer

Når du nå ser ordet «bro», går kanskje tankene til Golden Gate i San Francisco, broen over Kwai og andre legendariske broer, eller kanskje til din barndoms bro, den du selv bygget over en liten bekk. Jeg tror ikke at broene fra Hell til Sandferhus, eller var det andre veien, noen gang vil bli karakteriserte som verken vakre eller stor ingeniørkunst, men jeg ser ikke bort ifra at gammelbroa som kom i 1856 og sto til 1959 kunne ha inspirert en liten *gutpjok* som lekte i nærheten.



Onsdag 10. oktober 2018: Plassen Grytbakk vest av Hell stasjon hvor Martin Sigvart ble født og vokste opp. F.v: nåværende eier Magnus Rødde Harper, og Ola Morken, kilde

Martin Sigvart Grytbakk ble født den 6. november 1883 i Lånke i Stjørdal på plassen Grytbakk. Her var faren, Ole Jokumsen Grytbakk, nybygger under gården Øien. Ole Jokumsen Grytbakk (1849-1904) kom fra Ålen i Gauldalen i forbindelse med utbyggingen av Meråkerbanen. Han var baneformann for strekningen Svartneset (Hommelvik) – Hell, og ble gift med Kari Pedersdatter Håve, f. 1848, som i sin tur var søster til Johan P. Håve, som med Klæbu seminar som ballast ble lærer på Koppang, og rollemodell for en av Jacob Breda Bulls romanfigurer. Se *Stjørdalens krønike*, bind 1, side 147. Johan P. Håve blir dermed onkel til Martin Sigvart Grytbak og bror av oldefar til Per Egil Hofstad, f. 1937. Martin Sigvart Grytbak er søskenbarn av bestemor til Per Egil.



Martin Sigvart Grytbak

Martin Sigvart Grytbakk ble uteksaminert som ingeniør fra Norsk Institutt for teknologi i 1903, som ble dannet i 1900 etter å ha vært Trondheim Tekniske Lærestalt (TTL) fra 1870. Fra 1898 hadde TTL tilhold i Munkegata. Dette er altså anstalter som var forløpere for NTH som sto ferdig i 1910. Mye tyder på at Martin Sigvart Grytbakk straks etter utdannelsen ble ansatt hos NSB for å bygge Sunnanbanen, forlengelsen fra Hell til Sunnan ved Snåsavatnet. Dette var en strekning på 105 kilometer, som ble påbegynt i 1899 og første etappe fra Hell til Stjørdalshalsen ble åpnet den 1. februar 1902. Jernbanen ble åpnet til Levanger 29. oktober



Deler av familien Per Egil Hostad, 23. juni 2018

*Bak f.v: Martin Hofstad, Per Olav Hofstad, Per Egil Hofstad og Randi Irene Hofstad
Foran f.v: Marit Iren Hofstad, Sophia Hofstad og Milia Hofstad*

1902 og til Verdalsøra 1. november 1904 – og til slutt frem til Sunnan den 15. november 1905. Først i 1926 ble banen åpnet frem til Snåsa. Det sies at Trønderbanen i dag mellom Trondheim og Steinkjer er den mest trafikkerte i landet hva gjelder ikke-elektrifisert bane.

Allerede i 1905 hadde Martin Sigvart Grytbakk latt seg friste av de store jobb- og inntektsmuligheter i Amerika. Han utvandret, og fikk ansettelse hos Northern Pacific Railway



Helga og Martin S. Grytbakk

i St. Paul, Minnesota. Her ble han ifølge Wikipedia en av de fire dominerende og innovative broingeniørene som skulle ta jernbanen over de ulike elver i tvillingbyene. De tre andre var Kristoffer Oustad, Andreas W. Munster og Frederick William Cappelen. Det synes som Martin Sigvart skrev seg som Grytbak med en k da han kom til Amerika.



Ingeniøren Grytbak inspiserer byggingen av broen

I Amerika møtte Grytbak ei jente som hadde kommet over i 1906 fra Brønnøysund med destinasjon Chicago. Dette var Helga Therese Amalie Moe (1888-1947). Hun var født i Bodø som datter av Hartvig Moe (f. 1859) fra Nedre Bakklandet i Trondheim og Oline (Lina) Johanna Hansdatter (f.1859) fra Meløy. Disse foreldrene synes først å ha bosatt seg i Bodø, men flyttet så til plassen Utsigten i Brønnøysund, og var trolig skilt i 1910. Hartvig Moe var med stor sannsynlighet sjømann, og hans far: John Halvorsen Mø, var jækteskipper i Trondheim. John Halvorsen Moe var gift med Beret Hansdatter fra Røros, som dermed er besteforeldre til Helga Therese Amalie Moe, som altså ble gift med vår Martin Sigvart Grytbak i Amerika. Martin Sigvart og Helga fikk to døtre: Margit Grytbak i 1909, og Ruth Olga Karen Grytbak i 1913. Sistnevnte døde i 1994. Ruth Olga hadde et kort ekteskap med en Harrington, før hun så giftet seg med Harry Chester Trelogan. Sammen med ham fikk Ruth Olga tre barn: Robert Martin Trelogan (1938-2006), Jeanne Trelogan-Nutter og Peter Logan – som i sin tur dermed er barnebarn til Martin Sigvart Grytbakk. Robert Martin Trelogan giftet seg med Jaconette Murphy. De fikk en datter: Jannette Louise Trelogan, oldebarn av vår Martin Sigvart Grytbak (se bilder mot slutten av kapitlet). For øvrig så dør oldefar Martin Sigvart den 24. november 1953, og blir gravlagt på Roselawn Cemetery i Roseville. Fra Grytbakkslekta i Ålen stammer søsknene Malvin Kirkhus og Bjørg Dahl på Røros, som er oldebarn av tremenning til Martin Sigvart Grytbak.



26. juni 2018: Søsknene Bjørg Kirsten Kirkhus Dahl og Malvin Kirkhus på Røros

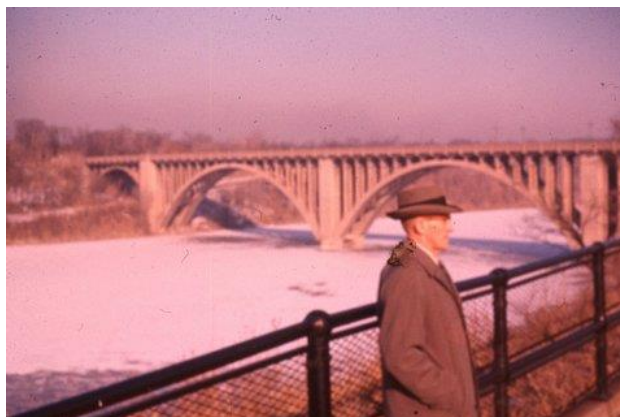
Martin Sigvart Grytbak vokste altså opp på Hell, ved siden av Hellsaga, ei heller så langt unna Nedre Leiren (gr.nr.180), hvor Ola Morken og hans kone Berit Nøkleberg fra Toten har drevet gården mest fram til de siste årene, og som ligger ved Lerensaga. Bestefar til Ola var Johan Halvorsen Leren, f. 1899. Han var seks år yngre enn Martin Sigvart Grytbak, og aldersforskjellen til å begynne med var nok for stor til at de var de nærmeste lekekamerater, men etter hvert som en vokser til blir omgangen større tross aldersforskjeller. Og bestefar Johan fulgte nok spent med Martin Sigvart som utvandret til Amerika. I 1955 ble



1. juli 2018: Berit og Ola Morken

Johan Halvorsen Leren enkemann, samt mister sin datter Jorunn i sukkersyke. Det året overlot Johan gården til sin datter Magda Annie og reiste til Amerika året etterpå og var der i ett år, men kom for sent til å møte Martin Sigvart som døde to år tidligere. Likevel er det mye som tyder på at det var nær kontakt mellom Johan og Martin Sigvart da det på Leiren i dag finnes et signert bilde av bestefar Johan Leren som han sendte hjem fra Amerika, og viser ham foran en av de kjente broene som nordmennene bygde mellom St. Paul og Minneapolis. Johan Leren oppholdt seg hos forskjellige slektninger og hjalp til med gårdsarbeid og snekring mens han var i Amerika. Hjemme på Nedre Leren hadde det kommet en ny driftig kar til gårds, nemlig Bjarne Morken fra Ålen. Og det lå mye godt håndverk og pågangsmot i tuftene på Leren. Tiptippoldefar til Ola Morken var Arnt Paulsen Røddesnes (1783-1851). Han var

urmaker og klokkemaker, og klokkene hans ble ganske kjente og gikk under betegnelsen Arnsverk eller Røsnesverk.



Johan Halvorsen Leren ved Cleopatra's Needle i Central Park, New York, samt foran en av de kjente broene i Minneapolis

I 1913 skifter Martin Sigvart Grytbak beite, og blir ansatt som broingeniør for St. Paul, underlagt kommunens administrasjon, hvis hensikt var å forbinde «thw Twin Cities» (tvillingbyene), som St. Paul og Minneapolis blir kalt. De to hovedprosjektene som ble bygd var begge konstruert av Grytbak. Først Intercity Bridge mellom St. Paul og Minneapolis, og deretter den 2 100 fot Kellogg Boulevard Viaduct som ble bygd i 1930 og har nettopp blitt renoveret.



***Wilde Holthe Thyholt og Hjørdis Kindem Thyholt på Medbroen, 21. august 2018
Hjørdis er seksmenning med Per Egil Hofstad, og hovedpersonen Martin Sigvart Grytbak er firmenning med bestemor til Hjørdis***

Intercity Bridge er Martin Sigvart Grytbak fra Lånke sitt fotavtrykk på denne jordkloden, som en bauta over lånkbyggen strekker broa seg over Mississippi og binder 46th Street i Minneapolis sammen med Ford Parkway i Saint Paul. Broen ble konstruert av Grytbak og bygd av firma James O. Heyworth mellom 1925 og 1927, og ble i 1989 innlemmet på den fornemme listen over Historiske steder i Amerika. Lånkbyggen ble dermed ikke bare opphøyet, men udødeliggjort.

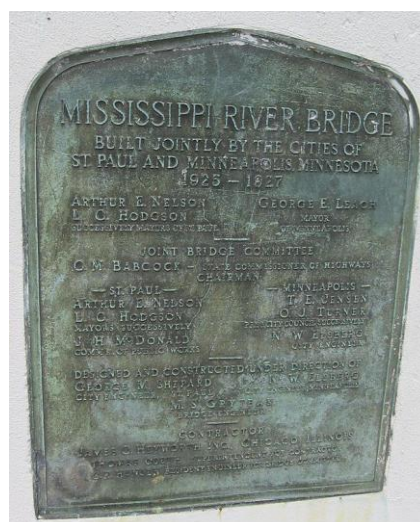


*Søsknene Peter og Jeanne Trelogan,
barnebarn av Martin S. Grytbak*



*Jeanne Trelogan-Nutter med
sønnen Arthur*

Kjært barn har mange navn. Så også med broen til Martin Sigvart Grytbak. Intercity Bridge er kjent som Ford Parkway Bridge og the 46th Street Bridge og krysser Mississippi i The Twin Cities, sammen med Franklin Avenue Bridge, the Third Avenue Bridge, the 10th Avenue Bridge og the Robert Street Bridge, broer konstruert av disse kjente norskamerikanerne nevnt innledningsvis. Intercity Bridge har fire felts vei, er 1 523 feet lang og 64,7 feet bred (464 m x 19,7 m), og var i utgangspunktet ment å være en port inn til Ford sitt store anlegg (Ford plant), og som skulle utvikle Highland Park, derav navnet Ford Parkway Bridge. Grunnet depresjonen og urolige tider, kom Highland Park ikke til sin ønskede målsetting før etter 2.verdenskrig.



I 1972-1973 fikk broen nytt dekke, og ble utvidet uten å ødelegge det historiske utseende. I 2004 gjennomgikk broens buer ytterligere en ansiktsløftning. Hele denne prosessen gjorde at prosjektet og broen fikk en pris fra the Minnesota Society of Professional Engineers i 2006.



Etterslekten av Martin S. Grytbak går videre, her representert ved tre av hans oldebarn i Amerika: f. v: Arthur Nutter IV, Ashley Joan Nutter og Amber Karen Trelogan Nutter. Familien bor i Vienna, Virginia, ikke langt fra Washington DC